

Kunda

JUUBELI EEL

ENDEL LINDRE,
tsemenditehas «Punane Kunda» direktori asetäitja

Rahvasuu pajatab, et endine Kunda mõisa omanik, prantsuse päritoluga John Girard jalutanud kord oma karjamaal ja silmanud seal kummalist valget mutimullahunnikut. Uudishimust võtnud ta peotäie valget mulda ja saatnud Tartu Ülikooli uurimiseks.

Keemik Viktor Liiven teatanud, et see on tsemendi põletamiseks sobiv järvemergel. Kas see just nii oli, kuid fõsi on see, et pärast tsaari-Venemaa esimeste tsemendivabrikute asutamist Poo-las (1856. a.) ja Riias (1866. a.) asuti ka Eestis uurima tsemendivabriku ehitamise võimalusi. Sügisel 1864 võis Kunda parun Eestimaa Põllumeeste Seltsi istungil teatada, et tema on leidnud sobiva järvemergli tsemendi tootmiseks.

Otsustatud oli küsimus ehitada Kundasse Venemaa kolmas tsemenditehas. 1870. a. moodustati ehituse finantseerimiseks osatühing. Järgmise aasta sügiseks jõuti töödega niikaugele, et tehas võis alustada katseist tegevust, juba järgmise aasta aprillis aga pidevat tootmist.

Meie tänasel tsemenditootjal jääb vaid üle vääriilselt vastu minna meie tehase sajandale aastapäevale.

Mis on siis meie tehases muutunud möödunud saja aasta vältel? Tooraine kaevandamine käib endise käsitsitöö asemel 2 ja 4 kuup-meetrise kopamahuga ekskavaatoritega. Tooraine veavad karjääridest välja võimas diiselvedur kallurvagunitega ja kallurautod. Kätsiti valmistatud ja õhu käes kuivatatud plonnide asemel suuname põletusahjudesse nüüd vedelat loori, viimase valmistamiseks on toorainetsehhis võimas paepurustusliin veskite, basseainide ja muuga. Pudel-, Diätz-patent-, R- ning 45-meetrise pöördahjude asemel töötab nüüd kolm 4x150 m pikkust pöörlevat ahjuhiiglast.

Väga aammu jäid seisma tavalised, vee jõul töötavad veski-kivid tsemendi jahvatamisel. Uraali terasesulatamisahjudesse on saadetud «Unitan» ja «Agregaat». Nüüd on meil neli võimsat kuul-veskit, mille tootlikkus on 40 tonni tsemendi tunnis. Nendes on 440 tonni jahvatuskehi.

Kui esimese tehase tootmisvõimsuseks oli plaanitud 20 000 tünni ehk 3400 tonni aastas, siis tänase tehase tegelik toodang on 960 000 tonni aastas.

Tehase pere püüab suurt juubelit hästi vastu võtta.